

Slovensko vs. Štrasburg

Vyhostenie Mustafu Labsiho ako zásah do ľudských práv
v záujme národnej bezpečnosti?

Katarína Šipulová, Monika Mareková

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky 19. apríla 2010 vyhostilo Mustafu Labsiho, alžírskoho občana odsúdeného na doživotie za závažnú teroristickú činnosť, a to v rozpore s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva. Štrasburský súd na základe obavy z mučenia a iného neľudského zaobchádzania, ktoré Labsimu hrozí v alžírskom väzení, uplatnil článok 39 Rokovacieho poriadku a predbežným opatrením zakázal jeho vydanie až do vyčerpania všetkých dostupných opravných prostriedkov.

Vláda Slovenskej republiky však rozhodnutie ESLP ignorovala a Labsiho vydala bez toho, aby mu dala možnosť obrátiť sa na Ústavný súd.¹ Tým porušila jeho právo na individuálnu sťažnosť zaručené v článku 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pravdepodobne aj jeho právo nebyť mučený zaručené v článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Slovenská vláda tak vedome porušila svoje medzinárodné záväzky.

Centrum pro lidské práva a demokratizáciu predstavuje nezávislé akademické centrum usilujúce o nestranný odborný výskum na poli ľudských práv a demokratizácie. Centrum pôsobí v rámci Medzinárodného politologického ústavu Masarykovej univerzity (International Institute of Political Science, IIPS).

Prostredníctvom tejto štúdie chce Centrum ako nezávislá akademická inštitúcia poukázať na porušenie ľudských práv a medzinárodných záväzkov, ktorých sa vedome dopustila slovenská vláda a zaujať k tomuto porušeniu negatívne stanovisko. Štúdia obsahuje fakty o udalostiach a rozhodnutiach, ktoré predchádzali vyhosteniu Mustafu Labsiho. Následne sa zameriava na rozbor zásady *non refoulement* a inštitútu predbežného opatrenia Európskeho súdu pre ľudské práva na základe článku 39 Rokovacieho poriadku. Rozoberá výnimočnosť svojvoľného porušenia predbežného opatrenia a následky, ktoré z neho vyplývajú.

Úvod

Slovenská republika sa vydaním alžírskoho občana Mustafu Labsiho dňa 19. apríla 2010 dopustila bezprecedentného kroku, ktorým vedome konala v rozpore s predbežným opatrením Európskeho súdu pre ľudské práva. Zaradila sa tak medzi jednu z mála krajín, ktoré si dovoľili v posledných rokoch podobné opatrenie porušiť. Akt vydania, ktorý okamžite podrobili ostrej kritike viaceré popredné ľudsko-právne nevládne organizácie, ako aj samotná Rada Európy,² pravdepodobne vystaví Mustafu Labsiho riziku mučenia a iného neludského zaobchádzania počas výkonu trestu v alžírskom väzení.

Fakty

Mustafa Labsi prekročil slovensko-rakúske hranice v apríli 2006 bez akýchkoľvek identifikačných dokladov. Dňa 20. júla 2006 cudzinecká polícia nariadila jeho vyhostenie a zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky na ďalších 10 rokov.

Prokurátorka Krajskej prokuratúry v Bratislave podala 3. mája 2007 návrh na vzatie Labsiho do predbežnej väzby na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu vydaného 23. októbra 2001 vyšetrovacím sudcom v Alžírsku pre trestné činy účasti v teroristickej skupine a falšovania a používania falošných dokumentov. V návrhu prokurátorky sa uvádzalo, že Mustafa Labsi bol rozsudkom alžírskoho súdu z 1. júna 2005 v neprítomnosti právoplatne odsúdený na doživotie. Z rozsudku vyplynulo, že Mustafa Labsi patril k ozbrojenej teroristickej skupine aktívne pôsobiacej na alžírskom území aj v zahraničí pod názvom Salafistická skupina pre kázanie a boj. Labsi bol jej aktívnym členom, absolvoval vojenský výcvik v Afganistane a po odchode do Nemecka sa stýkal s členmi teroristickej skupiny, ktorí pripravovali chemické látky na výrobu výbušnín. Počas pobytu v Nemecku získal falošný francúzsky pas na meno D. D., vstupné víza, vodičský preukaz a iné doklady, ktoré neskôr odovzdal ďalšiemu členovi skupiny.

Na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave bol Labsi vzatý do predbežnej väzby. Po neúspešnom odvolaní nariadila prokurátorka Krajskej prokuratúry v Bratislave 18.

júna 2007 vzatie Labsiho do vydávacej väzby. Návrhu Krajský súd vyhovel.³ Počas doby umiestnenia v predbežnej väzbe podal Labsi opakovane žiadosť o udelenie azylu (v tom čase mal podané žiadosti o azyl aj vo Francúzsku, Rakúsku a Veľkej Británii). Žiadosť odôvodnil obvineniami z členstva v teroristickej organizácii, hrozbou mučenia a iného neľudského zaobchádzania po návrate do Alžírsku a rodinnými a osobnými väzbami na Slovenskú republiku, kde žila jeho manželka a maloletý syn.

Migračný úrad Ministerstva vnútra SR Labsimu neudelil azyl ani doplnkovú ochranu a zároveň vyslovil, že v jeho prípade neexistuje prekážka administratívneho vyhostenia do Alžírsku.⁴ Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 30. októbra 2007, odvolanie nebolo podané, pretože Labsi podľa svojich slov usiloval o čo najskoršie ukončenie vydávacej väzby a vydávacieho konania, počas ktorého mu nebol umožnený žiaden kontakt s rodinou. Krajský súd v Bratislave pripustil vydanie Labsiho do Alžírsku na základe § 509 ods. 1 a 3 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, a čl. 30 Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a ľudovou republikou o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach.⁵ Proti tomuto rozhodnutiu bola podaná sťažnosť. Najvyšší súd rozhodnutie Krajského súdu zrušil z dôvodu nevykonateľnosti výroku uznesenia, pretože v ňom nebol špecifikovaný štát, do ktorého mal byť Labsi vyhostený.⁶ Potvrdil však prípustnosť vydania Mustafu Labsiho do Alžírsku za účelom trestného stíhania.

Obrat prinieslo až rozhodovanie o sťažnosti u Ústavného súdu, ktorý zrušil rozhodnutie Najvyššieho súdu, pretože toto porušilo právo Labsiho nebyť mučený ani podrobený neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu zaručené v čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 16 ods. 2 Ústavy SR.⁷ Rozhodnutie následne podporil Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov a Európsky súd pre ľudské práva (ESLP), ktorý 18. júla 2008 vydal predbežné opatrenie na základe článku 39 Rokovacieho poriadku žiadajúce Slovenskú republiku, aby Labsiho nevydala, až kým vo svojej veci nevyužije všetky prípustné opravné prostriedky.⁸ Najvyšší súd v obnovenom konaní rozhodol o neprípustnosti vydania s ohľadom na viazanosť súdov ľudsko-právnymi normami a reálnu hrozbu podrobenia Labsiho mučeniu a neľudskému zaobchádzaniu po návrate do Alžírsku.⁹

Paradoxne, hneď po prepustení na slobodu na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu bol Mustafa Labsi zadržaný cudzineckou políciou, pretože nedisponoval vízami ani povolením na pobyt v Slovenskej republike. Dňa 14. októbra 2009 opakovane požiadal Slovenskú republiku o azyl, ktorý mu Migračný úrad Ministerstva vnútra SR rozhodnutím potvrdeným Krajským súdom v Bratislave (28. októbra 2009) zamietol. Krajský súd pri tom argumentoval, že manželka a syn Mustafu Labsiho sú štátnymi občanmi SR, teda nie sú azylantmi a nejde tu o poskytnutie doplnkovej ochrany. Čo sa týka hrozby mučenia, Krajský súd tvrdil, že Mustafa Labsi neopustil Alžírsko z dôvodu hrozby perzekúcie – tá vznikla až počas jeho neprítomnosti ako dôsledok odsúdenia za trestný čin. Jedná sa tak o žiadateľa „na mieste“, u ktorého je pre udelenie azylu potrebné, aby v čase podania žiadosti naplnil všetky predpoklady ustanovené v § 8 zákona č. 480/2002 Z. z., o azyle. Tie podľa súdu neboli naplnené, pretože nepreukázal hrozbu prenasledovania na základe politického, náboženského či iného presvedčenia. Dňa 19. decembra 2009 sa Labsi pokúsil

o útek z pobytového tábora v Rozhanovciach, no bol zadržaný rakúskou políciou a vydaný späť na Slovensko.

Najvyšší súd SR však 30. marca 2010 potvrdil rozsudok Krajského súdu o zamietnutí azylu, pričom zdôraznil hroziace nebezpečenstvo organizovania trestnej činnosti z územia Slovenskej republiky. K tvrdenému ohrozeniu porušenia čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd argumentoval diplomatickými zárukami, ktoré Slovensko dostalo od Alžírkej demokratickej republiky. Právnomu zástupcovi Mustafu Labsiho bolo písomné vyhotovenie rozsudku doručené 16. apríla 2010. Ústavnú sťažnosť však už nestihol podať – tri dni na to, 19. apríla 2010, nariadil minister vnútra Robert Kaliňák s vedomím porušenia predbežného opatrenia ESLP okamžité vydanie Labsiho do Alžírka. O vydaní nebola informovaná ani jeho rodina.

Článok 39 a zásada *non refoulement*

Prelom tisícročí, útoky z 11. septembra 2001 a rozpútanie „vojny proti terorizmu“ otvorili debatu, či nastal posun rovnováhy medzi ochranou národnej bezpečnosti a záväzkom štátu dodržať zásadu *non refoulement*¹⁰ v prípade hrozby perzekúcie voči jednotlivcovi užívajúcemu status utečenca. Konštantná interpretácia zásady *non refoulement* vyplývajúcej z medzinárodných dokumentov bola dosiaľ jednoznačná: článok 33 ods. 2 Dohovoru o právnom postavení utečencov umožňuje vydanie cudzinca, ak predstavuje dokázateľnú hrozbu pre národnú bezpečnosť alebo obyvateľstvo hostujúcej krajiny. Výnimkou je však prípad, ak by vydanie so sebou prinieslo riziko podrobenia mučeniu alebo neľudskému zaobchádzaniu. Článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článok 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a článok 3 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (Dohovor proti mučeniu) zaväzuje štáty zásadou *non refoulement*. Pokiaľ ide o porušenie ľudských práv spočívajúce v hrozbe trestu smrti, interpretácia zásady má jednoznačne absolútnu povahu (*ius cogens*): výnimky a derogácie pravidla nie sú prípustné ani v prípade stretu s ochranou národnej bezpečnosti.¹¹

O niečo komplikovanejšie je posudzovanie hrozby spočívajúcej v porušení zákazu mučenia a neľudského zaobchádzania. So stupňovaním protiteroristických opatrení a zvýšením dôrazu na národnú bezpečnosť sa objavili snahy o derogáciu pravidla. Európska komisia navrhla Európskemu súdu pre ľudské práva, aby prehodnotil absolútnu povahu článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (SN 3926/6/01). Kanadský Najvyšší súd v prípade *Suresh proti Kanade* považoval vydanie jednotlivca za možné aj napriek existencii nebezpečenstva, že sa stane obeťou porušenia ľudských práv, ktoré je predpokladané článkom 3 Dohovoru proti mučeniu. Ak totiž existuje opodstatnená obava, že daný jednotlivec predstavuje hrozbu pre národnú bezpečnosť, alebo spoločnosť vlastného domovského štátu, nepožíva ochranu proti *refoulement* zakotvenú v čl. 33 ods. 1 Dohovoru o právnom postavení utečencov.¹² Je však dôležité, aby sa toto novovzniknuté pravidlo interpretovalo reštriktívne a s veľkou opatrnosťou. Samotný kanadský súd zdôraznil potrebu presného a jednoznačného vymedzenia hrozby, ktorú cudzinec pre krajinu predstavuje, a individuálnosť a osobitosť jej hodnotenia v každom prípade.

Článok 39 Rokovacieho poriadku ESLP aplikovaný v prípade Labsiho predstavuje predbežné opatrenie, ktoré má zaistiť ochranu utečencov a migrantov vo vydávacom konaní. Prax žiadať vlády štátov o odloženie vykonateľnosti vydania bola zavedená už v prípade *Soering*¹³ v roku 1989.¹⁴ Podľa tohto pravidla môže ESLP na žiadosť strany, jednotlivca alebo z vlastného podnetu požiadať štát o uplatnenie prostriedkov, ktoré by mal aplikovať v záujme zachovania spravodlivého procesu. Oblasť uplatnenia článku 39 je pritom veľmi obmedzená – vzťahuje sa len na právo na život a právo nebyť podrobený mučeniu a inému neľudskému zaobchádzaniu (prípady *Mamatkulov a Askarov proti Turecku*¹⁵ z roku 2005). Výbor ministrov Rady Európy v súvislosti s článkom 39 Rokovacieho poriadku ESLP odkázal na Odporúčanie členským štátom Rady Európy R (98) 13, v ktorom je zdôraznené právo odmietnutých žiadateľov o azyl **na riadny a efektívny opravný prostriedok** v súlade s článkom 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V tejto súvislosti v prípade Labsiho vyvstávajú dve otázky: jednak, nakoľko efektívnym prostriedkom bola ústavná sťažnosť podaná v roku 2008, napriek ktorej úspechu bol Labsi opätovne zadržaný, keďže nedisponoval žiadnym povolením na pobyt na území Slovenskej republiky (čo je ale pochopiteľné, vzhľadom na to, že obecné súdy mu rozhodnutiami, ktoré Ústavný súd zrušil, odmietli azyl udeliť). Druhý problém, ktorý sa tu vynára, je skutočnosť, že Slovenská republika jednoznačne nespĺnila požiadavku na uplatnenie opravného prostriedku, keďže Mustafu Labsiho vydala tri dni po doručení rozhodnutia Najvyššieho súdu a nepočkala na možnosť podania sťažnosti k Ústavnému súdu v zákonom stanovenej lehote. Samotný Ústavný súd v rozhodnutí o sťažnosti Labsiho z júna 2008 konštatoval, že nakoľko Trestný poriadok SR nepriznáva sťažovateľovi v prípade posudzovania dôvodov neprípustnosti vydania procesné postavenie, z ktorého by vyplývala možnosť vyjadrenia sa, on sám zostáva jediným garantom a orgánom ochrany.

Pokyny o ľudských právach a boji proti terorizmu, ktoré prijal Výbor Ministrov Rady Európy v júli 2002, pripomenuli, že aj v boji proti terorizmu musia byť ľudské práva rešpektované ako predpoklad k princípu *non refoulement*. Opierajúc sa o judikatúru ESLP zdôraznili, že bez ohľadu na to, akého činu sa osoba dopustila, nemôže byť navrátená alebo vydaná do štátu, v ktorom jej hrozí zlé zaobchádzanie alebo trest smrti. Podobný princíp bol neskôr zachytený v Dvadsiatich pokynoch o nútenom návrate z mája 2005. Rovnako slovenský Ústavný súd v rozhodnutí o ústavnej sťažnosti Labsiho z júna 2008 akcentoval, že podľa čl. 15 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nemožno ani v prípade verejného ohrozenia odstúpiť od záväzku dodržiavať článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Táto povinnosť je obsiahnutá koniec - koncov aj v ústavnom zákone č. 227/2002 Z. z., o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného a núdzového stavu.

Porušovanie ľudských práv v Alžírsku

Ústavný súd pripomenul konštatovanie z rozsudku ESLP *Saadi proti Taliansku*,¹⁶ že Alžírsko nie je na zozname bezpečných krajín. Alžírsko sa nenachádza ani v nariadení vlády SR č. 716/2002 Z. z., ktoré je vykonávacím predpisom k Zákonu o azyle. S ohľadom na pozorovania mimovládnych organizácií (medzi inými napr. Amnesty International)¹⁷ alebo na výročnú správu Oddelenia pre demokraciu, ľudské práva a prácu Ministerstva

zahraničných vecí USA sa domnievame,¹⁸ že Alžírsko nepredstavuje krajinu s relevantnými zárukami priebehu spravodlivého procesu a diplomatické záruky poskytnuté vláde SR nepovažujeme za dostatočné. Podľa vyššie uvedenej správy Ministerstva zahraničných vecí USA totiž alžírski právnici pre ľudské práva potvrdzujú, že vo väzenských zariadeniach stále dochádza k mučeniu, najčastejšie proti tým, ktorí sú vo väzení z „bezpečnostných dôvodov.“ Tým je práve aj Mustafa Labsi. Hoci alžírске právo oficiálne zakazuje praktiky ako mučenie alebo iné kruté alebo neľudské zaobchádzanie, veľmi často k nim dochádza, no iba vo veľmi málo prípadoch sú ich páchatelia potrestaní. Správa Ministerstva zahraničných vecí USA taktiež zdôrazňuje, že podmienky v alžírskych väzeniach nespĺňajú medzinárodné štandardy. Väzenia sú preplnené, je v nich nedostatočné svetlo, ventilácia, výživa a hygiena. Nechať žiť väzňa doživotne v takýchto podmienkach by taktiež bolo možné podradiť pod ponižujúce zaobchádzanie.

Porušenia článku 39 ako ojedinelá záležitosť

V poslednom období – približne od roku 2005 – ESLP zaznamenal veľký nárast v podávaní žiadostí na uplatnenie článku 39 Rokovacieho poriadku ESLP. Zatiaľ čo ešte v roku 2007 štatistiky hovorili asi o tisícke žiadostí, v roku 2008 to už bolo cez tritisíc podaní.¹⁹ Hoci článok 39 ako taký nemá záväznú povahu, v roku 2005 Veľký Senát ESLP potvrdil, že predbežné opatrenia na jeho základe sú záväzné pre štát, voči ktorému sú vydané. Ich neuposlúchnutím totiž štát poruší článok 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na individuálnu sťažnosť). Porušenie článku 34 môže byť uznané aj vtedy, ak nepríde ku škode, proti ktorej bolo predbežné opatrenie vydané. V prípadoch, keď táto predpokladaná škoda nastane, uznanie porušenia článku 34 je navyše sprevádzané uznaním porušenia iného článku zaručeného Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.²⁰ V prípade Mustafu Labsiho by šlo pravdepodobne o článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (zákaz mučenia).

Neuposlúchnutie predbežného opatrenia na základe článku 39 Rokovacieho poriadku ESLP členským štátom Rady Európy je veľmi výnimočné. Od roku 2005 do konca minulého roku vyslovil ESLP nevyhovenie len vo ôsmich prípadoch (napríklad *Aoulmi proti Francúzsku*, *O. Cahaus proti Španielsku*, *Shamayev a ostatní proti Gruzínsku a Rusku*, *Mamatkulov a Askarov proti Turecku*). Naposledy vyslovil súd porušenie článku 39 Rokovacieho poriadku v marci tohto roku v prípade *Al-Saadoon a Mufdhi proti Spojenému kráľovstvu*.²¹ Slovenská republika sa tak spomedzi tisícok uplatnení článku 39 dopustila jedného z mála jeho porušení. Už to samo o sebe má pre Slovensko nepochybne významné negatívne dopady. Ministerstvo vnútra SR bolo oboznámené s predbežným opatrením vydaným Európskym súdom pre ľudské práva, a toto vedome porušilo. Podľa vyjadrení Ministerstva vnútra o vyhostení Mustafu Labsiho Slovensku hrozí iba sankcia pár tisíc eur.²² Takéto ospravedlnenie porušenia medzinárodného záväzku považujeme za neprípustné. Pritom, ako je spomínané vyššie, porušením predbežného opatrenia vydaného na základe článku 39 Rokovacieho poriadku ESLP Slovensko porušilo minimálne článok 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Do úvahy prichádza taktiež porušenie článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ďalším argumentom Ministerstva vnútra pre vyhostenie Mustafu Labsiho bola slovenská národná bezpečnosť. Do akej miery však bola reálne ohrozená ministerstvo nezverejnilo. Aj

v prípade, že by bola prítomnosťou Mustafu Labsiho ohrozená národná bezpečnosť, rozhodnutie o prevážení bezpečnosti nad základným ľudským právom nebyť mučený alebo podrobovaný neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu neprislúcha výkonnému orgánu Ministerstva vnútra, ale súdu. Súdna ochrana však bola Mustafovi Labsimu jeho vyhostením odopretá. Vydaním Mustafu Labsiho Slovenská republika taktiež porušila čl. 1 ods. 2 Ústavy SR, ktorý zakotvuje, že Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Záver

Centrum pre ľudské práva a demokratizáciu ako nezávislá akademická inštitúcia po preskúmaní vyššie uvedených pravdepodobných porušení, ktorých sa dopustila Slovenská republika, odsudzuje vyhostenie Mustafu Labsiho. Slovenská republika ako právny štát deklarovaný Ústavou SR je povinná dodržiavať svoje medzinárodné záväzky a ľudské práva. Takéto bezprecedentné porušenia sú podľa nášho názoru neprípustné a nemali by byť v žiadnom prípade tolerované. Ministerstvo vnútra nepredložilo žiadne presvedčivé ospravedlnenie, prečo sa dopustilo týchto porušení. Zmienku o nízkej finančnej sankcii, ktorá Slovensku hrozí, ako dôvod pre svojvoľné porušovanie ľudských práv a medzinárodných záväzkov, považujeme za výsmech zásade právneho štátu.

Poznámky

- 1) Podľa ŠIPULOVÁ, Katarína (2010). Slovenská republika vs. ESLP, *Bulletin Centra pro lidská práva a demokratizaci*, V. číslo, II. ročník, květen 2010, s. 6, (<http://www.iips.cz/data/files/Centrum%20LP/bulletin%20LP/Vol.%20II,%20No.%205/bulletin-LP-II-5.pdf>).
- 2) JAGLAND, Thorbjørn (2010). Extradition of Mustapha Labsi: Statement by Secretary General Thorbjørn Jagland, *Council of Europe*, 29. apríl 2010 (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1616641&Site=COE>).
- 3) Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. júna 2007, sp. zn. 1 Tost 27/2007.
- 4) Rozhodnutie Migračného úradu z 24. septembra 2007, sp. zn. MU-1405/PO-Ž-2007.
- 5) Rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2007, sp. zn. 1 Ntc 2/2007.
- 6) Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tost 31/2007.
- 7) Nález Ústavného súdu z 26. júna 2008, sp. zn. II. ÚS 111/08.
- 8) Podľa článku 39 Rokovacieho poriadku ESLP (Rules of Court) „Komora alebo v prípade potreby jej predseda môže na návrh strany alebo inej dotknutej osoby, alebo z vlastného podnetu nariadiť stranám akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré by malo byť podľa jej názoru prijaté v záujme strán alebo riadneho priebehu konania.“ (http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/rada_europy/institucie/Rokovaci%20poriadok%20sk%20en%202006.doc).
- 9) Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo 7. augusta 2008, sp. zn. 2 Tost 13/2008.
- 10) Zásada *non refoulement*, alebo zákaz vrátenia utečencov do krajiny pôvodu v prípade hrozby perzekúcie bola po prvýkrát zakotvená v čl. 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951.
- 11) BRUJN, Rene – WOUTERS, Kees (2009). Terrorism and the Non-derogability of Non-refoulement.

ment. *International Journal of Refugee Law*, Vol. 15, No. 1, Oxford University Press 2003, s. 3 (<http://www.cerium.ca/IMG/pdf/Bruin.pdf>).

12) Išlo o prvý prípad, kedy hrozba pre bezpečnosť bola interpretovaná vo vzťahu ku krajine poskytujúcej azyl a nie k domovskej krajine cudzinca.

13) Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 7. júla 1989, *Soering proti Spojenému kráľovstvu*, sťažnosť č. 14038/88.

14) Doc. 11192: Extradition of refugees and the obligation of non-refoulement of member states of the Council of Europe. Parliamentary Assembly: Reply from the Committee of Ministers to the written question No 510, 23. február 2007 (<http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/Doc07/EDOC11192.pdf>).

15) Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. februára 2005, *Mamatkulov a Askarov proti Turecku*, sťažnosti č. 46827/99 a 46951/99.

16) Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. februára 2008, *Saadi proti Taliansku*, sťažnosť č. 37201/06.

17) Slovakia: Expulsion of Mustapha Labsi violated international law, *Amnesty international*, Public statement, 28. apríl 2010, EUR 72/001/2010 (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR72/001/2010/en/d618050d-05b8-4737-bfec-4ea2d132723f/eur720012010en.html>).

18) 2009 Human Rights Report: Algeria. *US Department of State*, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor: 2009 Country Reports on Human Rights Practices, 11. marec 2010 (<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/nea/136065.htm>).

19) Doc. 11978: Preventing harm to refugees and migrants in extradition and expulsion cases: Rule 39 indications by the European Court of Human Rights. Parliamentary Assembly: Motion for a recommendation presented by Mrs Jonker and others, 6. Júl 2009 (<http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/Doc09/EDOC11978.pdf>).

20) Tamtiež, ods. 6.

21) Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 2. marca 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi proti Spojenému kráľovstvu*, sťažnosť č. 61498/08.

22) Kaliňák sa zbavil Labsiho. SME, 27. apríl 2010 (<http://www.sme.sk/c/5341051/kalinak-sa-zbavil-labsiho.html>).